

**ANALIZA
REZULTATA
KONKURSA
ZA FINANSIRANJE
I SUFINANSIRANJE
PROJEKATA U OBLASTI
SAVREMENOG
KULTURNOG
STVARALAŠTVA
(2023)**

**&
STRUKTURALNI
PROBLEMI**

**U KULTURNOM POLJU
U SRBIJI**

UMETA
RAD J
ŠTVEN

VIČKI

E DRU

IRAD

SAŽETAK

Asocijacija Nezavisna kulturna scena Srbije od 2015. godine analizira rezultate konkursa za finansiranje i sufinansiranje projekata u oblasti savremene kulturne produkcije na republičkom, pokrajnskom i lokalnom nivou, na kojima se javna sredstva dodeljuju civilnom, javnom i privatnom sektoru za programe i projekte. Ovogodišnji rezultati pokazuju najveći niz nepravilnosti, proizvoljnosti, neznanja i nekompetencija u procesu distribucije sredstava, čime je pogođen veliki broj organizacija i umetničkih programa.

Izuzetno mali budžet Ministarstva kulture ove godine je smanjen na 0,67% ukupnog budžeta Republike Srbije. Pri tome, ogroman deo ovog budžeta se izdvaja za rad 26 republičkih ustanova kulture (ove godine 63,34%), a veoma mali za konkurs za savremenu kulturnu produkciju (3,26%) i međunarodnu saradnju (3,15%). Mizeran deo budžeta Ministarstva kulture (1,68%) dodeljuje se, preko konkursa za finansiranje i sufinansiranje projekata u oblasti savremenog stvaralaštva, za rad više od 2.000 organizacija civilnog sektora u kulturi i još oko 1.000 kulturno-umetničkih društava.

Karakteristično za konkurs 2023. godine jeste da su, iako je budžet za kulturu manji za pola miliona evra u odnosu na prošlu godinu, sredstva podeljena najvećem broju projekata u poslednjih pet godina. Rezultat ovakve strategije jeste ogroman broj projekata kojima su do te mere smanjena tražena sredstva, da retko koji ima dovoljno fondova za realizaciju aktivnosti.

To je posebno došlo do izraza na konkursima za projekte u oblasti kulturne delatnosti dece i za decu i mlade, kao i za umetničku igru. U uslovima kada je potpuno jasno da država Srbija nema sistemski rešenja koja bi omogućila adekvatnu brigu za decu i mlade, Ministarstvo finansija je

odobrilo skoro 20% manji budžet za ovaj konkurs u odnosu na 2022. godinu, a komisija Ministarstva kulture koja je odlučivala o dodeli sredstava, odobrila 23% projekata više nego u 2022. godini. Rezultat je skoro 70% projekata koji su dobili po 150.000 dinara za realizaciju, čime nije moguće pokriti ni troškove minimalne zarade za samo jednu osobu za tri meseca rada, a kamoli realizovati bio kakav projekat.

Budžet na konkursu za umetničku igru – klasičan balet, narodnu igru, savremenu igru (stvaralaštvo, produkcija i interpretacija) takođe je drastično smanjen, na 75% budžeta iz 2022. godine (100.000 € manje). Osnovni problem na ovom konkursu jeste što su sredstva dodeljivana „predato- rskim organizacijama“ i „sumnjivim projektima“ organizacija koje se ili ne bave plesom ili su registrovane neposredno pred konkurs Ministarstva kulture. Jedino organizacije koje se već godinama bave savremenim plesom, koje kreiraju nove programe, nisu dobile sredstva. Od 22 prijavljena projekta članica Asocijacije NKSS (koje se bave savremenim plesom) podržana su samo 3.

Bitno je drugačija situacija na konkursu za sufinansiranje projekata koji su podržani kroz međunarodne fondove. Od 76 podržanih projekata, 52 su projekti organizacija civilnog sektora u kulturi, i od toga veliki broj članica NKSS, 5 kulturnih ustanova i 19 projekata privatnih preduzeća. Razlog za to je što, da bi se uopšte konkurisalo za ova sredstva, neophodno je da projekat bude podržan na nekom međunarodnom konkursu.

Za razliku od budžeta konkursa Ministarstva kulture, budžet konkursa Pokrajinskog sekretarijata za kulturu je značajno povećan, a srazmerno tome je povećan i broj podržanih projekata. Iako je daleko najveći deo budžeta predviđen za infrastrukturne projekte (265 miliona dinara u 2022. godini, odnosno 500 miliona dinara u 2023. godini), ipak su sredstva za umetničke projekte povećana sa 135 miliona dinara na skoro 229 miliona dinara.

Problem sa konkursom Pokrajinskog sekretarijata za kulturu Vojvodine jeste što se značajna sredstva dodeljuju organizacijama koje nemaju veze sa kulturom. A poseban problem je što se ogromna sredstva dodeljuju organizacijama iz uže Srbije, uglavnom iz Beograda, koje ne bi trebalo da imaju pravo da učestvuju na tom konkursu. Na primer, na ovogodišnjem konkursu, od 229 miliona dinara, 41,3 miliona dinara je dodeljeno organizacijama iz uže Srbije (uglavnom iz Beograda).

Ukupan budžet konkursa za savremeno stvaralaštvo Sekretarijata za kulturu Grada Beograda ove godine smanjen je za više od 300 hiljada evra, ali se broj sumnjivih projekata nije smanjio, tako da su na konkursu podržana 54 sumnjiva projekta u iznosu od 39.630.000 dinara.

Na drugoj strani, budžet konkursa Gradske uprave za kulturu Novog Sada je značajno povećan. Podržano je ukupno 815 projekata sa iznosom od 289.950.000 dinara, od čega je 219.865.000 dinara (oko 75%) dodeljeno nevladinim organizacijama. Ono što je posebno značajno jeste da Novi Sad svake godine podržava tekuće troškove 27 udruženja građana u oblasti kulture (dodeljuje im institucionalne grantove), ove godine u iznosu od 6 miliona dinara ili oko 50.000 €.

Pored nedostataka ovogodišnjeg konkursa, u kulturnom polju u Srbiji je prisutan niz strukturalnih problema, na koje već godinama ukazujemo. Oni uključuju proporcionalno mali budžet za kulturu u Republici Srbiji, mala sredstva koja se izdvajaju za konkurse za finansiranje i sufinansiranje projekata u oblasti savremenog stvaralaštva i kulturne baštine, te izuzetno mala sredstva za međunarodnu kulturnu saradnju. U strukturne probleme spada i dodeljivanje sredstava mimo konkursa na osnovu diskrecionog prava ministra kulture (na ovom paralelnom „konkursu bez konkursa“ 2022. godine dodeljeno je više od 130 miliona dinara), ogromna sredstva koja se već godinama na svim

analiziranim konkursima dodeljuju „sumnjivim“ projektima (samo na konkursima 2022. i 2023. godine podržano je 214 projekata ovakvih organizacija sa 229,5 miliona dinara), kao i podrška „predatorskim“ organizacijama čiji projekti već godinama dobijaju ogroman deo budžeta na svim konkursima, ostavljajući za ostale samo mrvice. Konkursi za finansiranje i sufinansiranje projekata u oblasti kulture mogli bi da budu, kroz formu pozitivne diskriminacije, važan instrument usmeren na decentralizaciju kulture. Nažalost, oni deluju u pravcu dalje centralizacije (najveći broj projekata i više od polovine ukupnih sredstava na konkursima Ministarstva kulture i Pokrajinskog sekretarijata za kulturu već godinama dobijaju organizacije iz Beograda odnosno Novog Sada). I na kraju, ali ne i najmanje važan strukturalni problem jeste nepostojanje grantova za tekuće troškove (tzv. „hladni pogon“) organizacija civilnog društva u kulturi, što izuzetno otežava njihov rad.

ANALIZA REZULTATA KONKURSA MINISTARSTVA KULTURE I INFORMISANJA 2023.

Tabela 1 – Ukupan budžet Republike Srbije i budžet
Ministarstva za kulturu (2015–2023)

GODINA	UKUPAN BUDŽET REPUBLIKE SRBIJE	KULTURA	% U BUŽETU RS
2015	1.082.988.184.000 RSD 8.939.234.000 €	7.530.257.000 RSD 62.156.000 €	0.70%
2016	1.085.308.426.000 RSD 8.890.141.000 €	6.880.719.000 RSD 56.362.000 €	0.63%
2017	1.123.195.679.000 RSD 9.093.229.000 €	8.266.877.000 RSD 66.927.000 €	0.74%
2018	1.179.248.230.000 RSD 9.909.649.000 €	7.493.969.000 RSD 62.975.000 €	0.64%
2019	1.269.091.337.000 RSD 10.724.111.000 €	9.415.666.000 RSD 79.565.000 €	0.74%
2020	1.334.681.031.000 RSD 11.310.856.000 €	9.800.424.000 RSD 83.054.000 €	0.73%
2021	1.483.045.414.000 RSD 12.614.148.286 €	11.256.127.000 RSD 96.739.789 €	0.76%
2022	1.717.051.446.000 RSD 14.551.284.000 €	13.316.419.000 RSD 112.851.000 €	0.78%
2023	2.107.364.249.000 RSD 18.011.660.000 €	14.070.101.000 RSD 120.257.000 €	0.67%

Asocijacija Nezavisna kulturna scena Srbije od 2015. godine analizira rezultate konkursa za finansiranje i sufinansiranje projekata u oblasti savremene kulturne produkcijena republičkom, pokrajnskom i lokalnom nivou na kojima se javna sredstva dodeljuju civilnom, javnom i privatnom sektoru za programe i projekte. Ovogodišnji rezultati pokazuju najveći niz nepravilnosti, proizvoljnosti, neznanja i nekompetencija u samom procesu distribucije sredstava, čime je pogođen veliki broj organizacija i umetničkih programa.

U 2023. godini budžet za kulturu iznosi 0,67% ukupnog budžeta Republike Srbije, što je najmanji procenat u poslednje četiri godine (npr. prošle godine bio je 0,78%, prethodne 0,76%, 2020. godine 0,73%, a 2019. godine budžet za kulturu iznosio je 0,74% ukupnog budžeta Republike Srbije).

Tabela 2 – Obim sredstava koja se dodeljuju organizacijama civilnog sektora u kulturi na konkursima Ministarstva kulture za finansiranje i sufinansiranje projekata u oblasti savremenog stvaralaštva

U evrima	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ukupan budžet Ministarstva za kulturu	62.975.000 € (100%)	79.565.000 € (100%)	67.180.000 € (100%)	96.740.000 € (100%)	112.851.000 € (100%)	120.257.000 € (100%)
Ukupno konkurs za savremeno stvaralaštvo	3.087.000 € (4,86%)	3.145.000 € (3,95%)	2.343.000 € (3,46%)	4.335.000 € (4,54%)	4.353.000 € (3,86%)	3.899.000 € (3,24%)
Ukupno sredstva dodeljeno projektima NVO koje se bave kulturom	871.000 € (1,37%)	950.000 € (1,19%)	765.000 € (1,14%)	1.921.000 € (1,98%)	1.965.500 € (1,74%)	2.017.000 € (1,68%)
Ukupno sredstva dodeljeno projektima članica NKSS	148.500 € (0,23%)	130.000 € (0,16%)	96.350 € (0,14%)	168.000 € (0,17%)	134.400 € (0,12%)	162.200 € (0,13%)

Od ukupnog budžeta Ministarstva kulture Republike Srbije za 2023. godinu (120.257.000 evra), samo je 3,24% izdvojeno za konkurse savremenog stvaralaštva koji bi trebalo da predstavljaju transparentni, dostupni i otvoreni instrument javnog finansiranja javnih institucija (kojima nije osnivač Republika), privatnog sektora i organizacija civilnog sektora. Treba, pri tome, imati u vidu da su javne institucije korisnici lokalnih budžeta za kulturu, da organizacije privatnog sektora ostvaruju profit na tržištu, a da su za ne-profitne organizacije civilnog sektora javni konkursi osnovni izvor za finansiranje umetničkih programa i projekata.

Od dela iznosa koji je dodeljen civilnom sektoru, članicama Asocijacije Nezavisna kulturna scena Srbije, koja okuplja preko 100 relevantnih i aktivnih organizacija civilnog sektora iz čitave Srbije, za sve njihove programe u 2023. godini dodeljeno je tek 8,04% (162.200 evra), što je 0,13% ukupnog budžeta Ministarstva kulture za 2023. godinu.

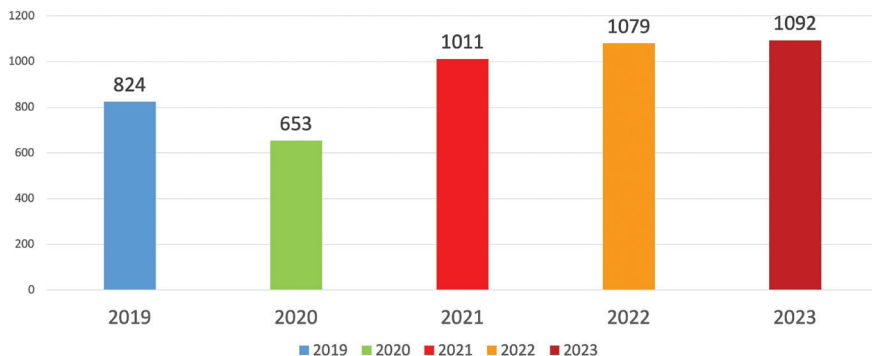
Izrazito mali procenat budžeta Ministarstva je dostupan svim akterima u kulturi za nove programe, projekte, produkcije, festivale, a procedura konkursa koja bi morala da osigura najbolje standarde distribucije javnih sredstava je svedena na partikularne interese, igru uticaja i moći, izvan svih profesionalnih kriterijuma i standarda javnosti rada komisija. Ne zna se po kojim kriterijumima su komisije ocenjivale projekte, kako je koji projekat ocenjen, šta je bilo slabo ocenjeno kod odbijenih projekata, šta je bilo izuzetno kod projekata kojima su dodeljena daleko veća sredstva nego drugim prijavljenim projektima, kolika su tražena, a kolika odobrena sredstva kod svih projekata itd.

Ne samo što ove informacije izostaju, nego po ovim pitanjima nema nikakvog dijaloga sa korisnicima konkursa kako bi korisnici svoje prijave unapredili za naredni konkursni ciklus ili kako bi komisije sa vaninstitucionalnim akterima u kulturi javno komunicirale kriterijume, ciljeve i prioritete svog rada na distribuciji javnih budžetskih sred-

stava u okviru konkursa.

Karakteristično za konkurs 2023. godine jeste da su, iako je budžet za kulturu Ministarstva manji za pola miliona evra u odnosu na prošlu godinu, sredstva podeljena najvećem broju projekata u poslednjih pet godina. Rezultat ovakve strategije jeste ogroman broj projekata kojima su do te mere smanjena tražena sredstva da retko koji ima dovoljno fondova za realizaciju aktivnosti.

Grafikon 1 – Broj odobrenih projekata na konkursu Ministarstva kulture za finansiranje i sufinansiranje projekata iz oblasti savremenog stvaralaštva

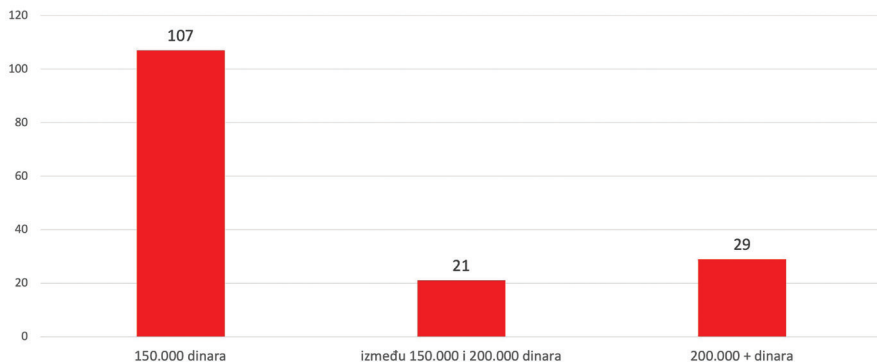

BRIGA ZA DECU I MLADE

U uslovima kada je potpuno jasno da država Srbija nema sistemski rešenja koja bi omogućila adekvatnu brigu za decu i mlade, Ministarstvo finansija je odobrilo skoro 20% manji budžet za ovaj konkurs u odnosu na 2022. godinu (26.343.500 dinara 2023. godine, u odnosu na 32.230.000 dinara u 2022. godini), a komisija Ministarstva kulture koja je odlučivala o dodeli sredstava, odobrila 23% projekata više nego u 2022. godini (157 projekata u 2023. godini, u odnosu na 128 projekata 2022. godine).

Rezultat je skoro 70% projekata koji su dobili po 150.000 dinara za realizaciju, čime nije moguće pokriti ni troškove minimalne zarade za samo jednu osobu za tri meseca rada, a kamoli realizovati bio kakav projekat.

Grafikon 2 - Odobrena sredstva za podržane projekte na konkursu za decu i mlade 2023. godine

A GDE JE SAVREMENI PLES?

Budžet na konkursu za umetničku igru – klasičan balet, narodnu igru, savremenu igru (stvaralaštvo, produkcija i interpretacija) takođe je drastično smanjen, na 75%

budžeta iz 2022. godine (100.000 € manje).

Osnovni problem na ovom konkursu jeste što su sredstva dodeljivana „sumnjivim projektima“ organizacija koje se ili ne bave plesom ili su registrovane neposredno pred konkurs Ministarstva kulture i „predatorskim organizacijama“, o kojima će biti više reči kasnije u ovoj analizi.

Jedino organizacije koje se već godinama bave savremenim plesom, koje kreiraju nove programe, nisu dobile sredstva. Od 22 prijavljena projekta članica Asocijacije NKSS (koje se bave savremenim plesom), podržana su samo 3.

„SUMNJIVI PROJEKTI“ NA KONKURSU ZA SAVREMENI PLES

Na konkursu za umetničku igru su, između ostalih, podržani projekti:

- „Internacionalni festival sviranja na tradicionalnim instrumentima“, Centra za održivi razvoj i društveni progres „Novi put“ iz Vrbasa, koji se bavi „aktivnostima na praćenju i unapređenju stanja društvenih tokova, podsticanjem i razvijanjem preduzetničkog duha mladih...“
- „Tamburica svira, ravnica se trese“, udruženja „Građanin“ iz Novog Sada, koje se bavi „zaštitom životne sredine, ekologijom i očuvanjem kulturnog nasleđa...“
- „Živi svoj život, pleši svoj ples – mladi zajedno u inkluzivnoj budućnosti“, Centra za razvojnu politiku i saradnju iz Novog Pazara, udruženja koje se bavi „razvojnim politikama“, nema veb stranicu, niti bilo kakvu aktivnost vidljivu na internetu.
- „Opet nam se žica bije“, Udruženja građana „Fabrika znanja i očuvanja“ iz Novog Sada, koja se bavi „neformalnom edukacijom, zaštitom životne sredine, zaštitom ekoloških ljudskih prava i edukacije...“

- „Fabrika igre“, Udruženja građana „Ami“ iz Novog Sada, koje je osnovano mesec dana pred raspisivanje konkursa, 4. januara 2023. godine, koje se bavi „neformalnom edukacijom, zaštitom životne sredine, zaštitom ekoloških ljudskih prava i edukacije...“
- „Nota koja putuje“, Udruženja građana „Vreme za edukaciju“ iz Novog Sada, koje je osnovano 4. januara 2023. godine i koje se takođe (gle iznenađenja!) bavi „neformalnom edukacijom, zaštitom životne sredine, zaštitom ekoloških ljudskih prava i edukacije...“

KONKURS ZA SUFINANSIRANJE PROJEKATA KOJI SU PODRŽANI KROZ MEĐUNARODNE FONDOVE 2023.

Na konkursu za sufinansiranje projekata koji su podržani kroz međunarodne fondove situacija je bitno drugačija. Od 76 podržanih projekata, 52 su projekti organizacija civilnog sektora u kulturi, 5 projekti kulturnih ustanova i 19 projekti privatnih preduzeća. Razlog za to je što je, da bi se uopšte konkurisalo za ova sredstva, neophodno da je projekat podržan na nekom međunarodnom konkursu.

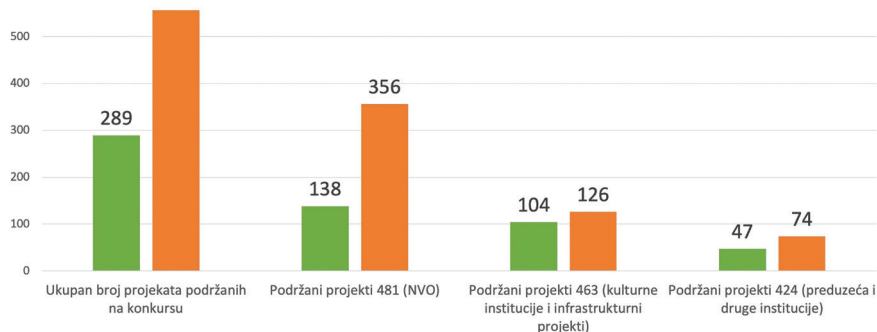
Na primer, projekat „Rodna ravnopravnost za kulturnu raznolikost“ Asocijacije Nezavisna kulturna scena Srbije podržan je na ovom konkursu sa 800.000 dinara. Na UNESCO-ovom konkursu Međunarodnog fonda za kulturnu raznolikost 2020. godine, među 1027 projekata iz celog sveta, ovaj projekat je izabran kao jedan od šest najboljih i kao jedini iz Srbije i podržan sa 100.000 dolara.

Postavlja se pitanje kako je moguće da organizacije koje su toliko uspešne na međunarodnom nivou, na godišnjim konkursima Ministarstva kulture toliko retko dobijaju podršku?

ANALIZA REZULTATA KONKURSA POKRAJINSKOG SEKRETARIJATA ZA KULTURU 2023.

Za razliku od budžeta konkursa Ministarstva kulture, budžet konkursa Pokrajinskog sekretarijata za kulturu je značajno povećan, a srazmerno tome je povećan i broj podržanih projekata. Iako je daleko najveći deo budžeta predviđen za infrastrukturne projekte (265 miliona dinara u 2022. godini, odnosno 500 miliona dinara u 2023. godini), ipak su i sredstva za umetničke projekte povećana sa 135 miliona dinara na skoro 229 miliona dinara.

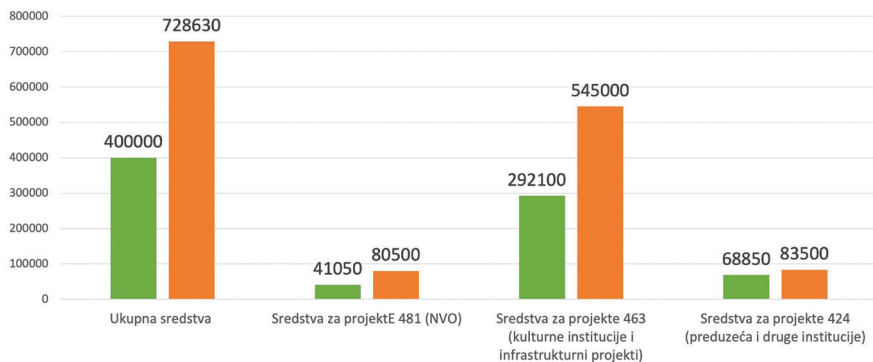
Grafikon 3 – Broj podržanih projekata na konkursu Pokrajinskog sekretarijata za kulturu u 2022. i 2023. godini

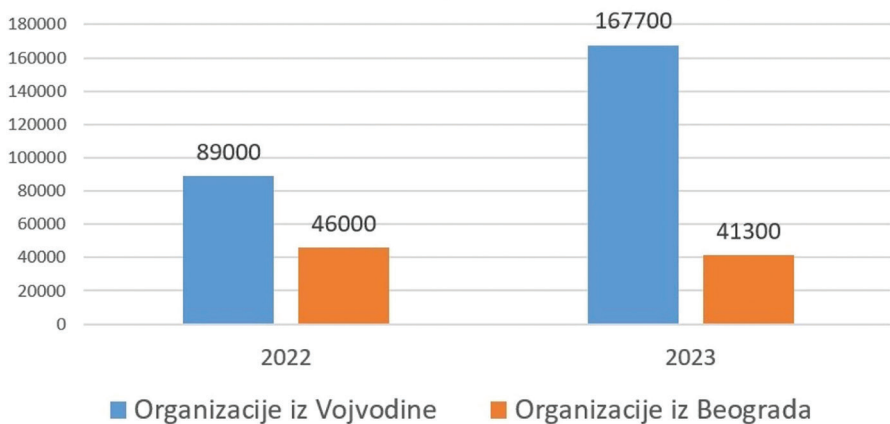
Problem sa konkursom Pokrajinskog sekretarijata za kulturu Vojvodine je što se značajna sredstva dodeljuju organizacijama koje nisu iz Vojvodine i što se, slično kao i u slučaju Ministarstva kulture, dodeljuju organizacijama koje nemaju jasne veze sa kulturom.

Na primer, na ovogodišnjem konkursu, od 229 miliona dinara, 41,3 miliona dinara je dodeljeno organizacijama iz uže Srbije (uglavnom iz Beograda).

Grafikon 4 – Sredstva za podržane projekte na konkursu Pokrajinskog sekretarijata za kulturu u 2022. i 2023. godini (u hiljadama dinara)

Grafikon 5 – Sredstva dodeljena organizacijama iz Vojvodine i organizacijama iz uže Srbije na konkursu Pokrajinskog sekretarijata za kulturu u 2022. i 2023. godini (u hiljadama dinara)

„SUMNJIVI PROJEKTI“ NA KONKURSU POKRAJINSKOG SEKRETARIJATA ZA KULTURU

Od ukupnog budžeta Pokrajinskog sekretarijata za kulturu za projekte iz oblasti filmske umetnosti u iznosu od 60 miliona dinara, 39 miliona dinara su dobila preduzeća iz uže Srbije (Zillion film d.o.o. sa sedištem u Beogradu, Gargantua films d.o.o. sa sedištem u Beogradu, Produkcija video materijala „Zero“ sa sedištem u Novom Beogradu i Tribal film d.o.o. sa sedištem u Aranđelovcu), a 21 milion dinara organizacije iz Vojvodine.

Od 8 projekata privatnih preduzeća koji su dobili finansijsku podršku, 6 je iz uže Srbije, a 2 iz Vojvodine. A od ova dva iz Vojvodine, jedan (dugometražni igrani film „Ruka pravde“) režiraju Nebojša Pajkić i Nemanja Čeranić.

A recimo, jako je zanimljiv i projekat „Pravoslavnog sportskog udruženja Sveti Srb i ja“ iz Beograda, pod nazivom „Srbija i Grčka“, koji je na konkursu za muzičko stvaralaštvo podržan sa 800.000 dinara.

ANALIZA REZULTATA KONKURSA SEKRETARIJATA ZA KULTURU GRADA BEOGRADA 2023.

Ukupan budžet konkursa za savremeno stvaralaštvo Sekretarijata za kulturu Grada Beograda ove godine iznosi 190.239.000 dinara (490 odobrenih projekata), od čega je najveći deo dodeljen nevladinim organizacijama – naime, podržano je 368 projekata civilnog sektora sa 140.419.000 dinara.

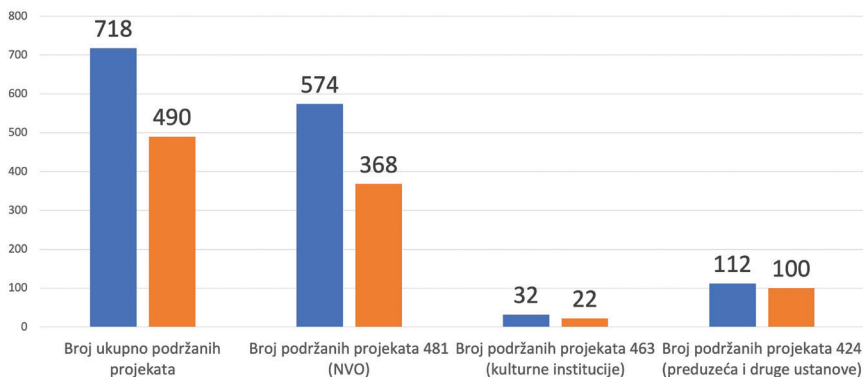
Ovaj konkurs, kao i konkurs Ministarstva, prati trend

smanjivanja celokupnog budžeta za kulturu, koji je prošle godine na ovom konkursu iznosio 225.900.000 dinara, odnosno za više od 300 hiljada evra manje u 2023. nego u 2022. godini.

Nažalost, i ove godine Sekretarijat za kulturu Beograda nastavlja tradiciju dodeljivanja novca „sumnjivim“ projektima. Ove godine su podržana rekordna 54 sumnjiva projekta u iznosu od 39.630.000 dinara.

Grafikon 6 – Broj podržanih projekata na konkursu Sekretarijata za kulturu Beograda u 2022. i 2023. godini

Grafikon 7 – Sredstva za podržane projekte na konkursu Sekretarijata za kulturu Beograda u 2022. i 2023. godini (u hiljadama dinara)

„SUMNJIVI PROJEKTI“

Na konkursu za umetničku igru, sa 2.350.000 dinara podržan je projekat „Tavala za Avalu“ udruženja „Mi udruženi mladi“, koje je registrovano za „naglašavanje ljudskih prava i evropskih vrednosti (...) i za povezivanje mladih različitih političkih opcija“.

Projekat „Manastiri Beograda“ podržan je sa 1.350.000 dinara. Projekat je podnelo Udruženje „Omladinski centar za održivi razvoj – Znanje je moć“, čije je sedište u Grockoj, zastupnik im je iz Čačka, za 2021. godinu nemaju finansijski izveštaj, a u 2022. godini su podneli izjavu o neaktivnosti.

„Mreži mladih Srbije“, koja se bavi „konsultantskim aktivnostima, aktivnostima u vezi sa poslovanjem i ostalim upravljanjem“ je na konkursu za vizuelne umetnosti dodeljeno 600.000 dinara za projekat „Kreiraj umetnost“.

Takođe na konkursu za vizuelne umetnosti, dodeljena su sredstva i projektu čiji je nosilac Milija Čpajak / Goran Čpajak, PR „Skulptorska radionica“, Beograd – za autorsku izložbu u Salonu Muzeja grada Beograda, i to 450.000 dinara, a nemaju finansijski izveštaj za 2022. i povezani su sa članovima komisije. Autor je dekan Fakulteta primenjenih umetnosti i dobio je veliki iznos za ličnu rezidenciju u Šapcu na konkursu Ministarstva kulture.

Na istom konkursu je nevladina organizacija „Centar za edukaciju i razvoj omladine Beograda“ dobila novac za projekat „sCOOLptura 2“, izložbu mladih autora o Beogradu na otvorenom, i to 800.000 dinara, a da pritom nemaju finansijski izveštaj za 2022, organizacija ima 9 računa u banci registrovanih u APR-u, 100.000 evra im je bio godišnji budžet za 2021. i svi troškovi su bili „troškovi proizvodnih usluga“.

Na konkursu za kulturno nasleđe je sa 500.000 dinara podržan projekat Nezavisnog studentskog pokreta „Otvori

vrata muzeja i zaviri u istoriju“, kao i sa 2.000.000 dinara projekat „DigiTradicija za generacije“ Udruženja „Civilnet“, koje nema finansijski izveštaj za 2022. godinu, a ukupni rashodi u izveštaju za 2021. godinu su u nematerijalnim troškovima od 4.500.000 dinara.

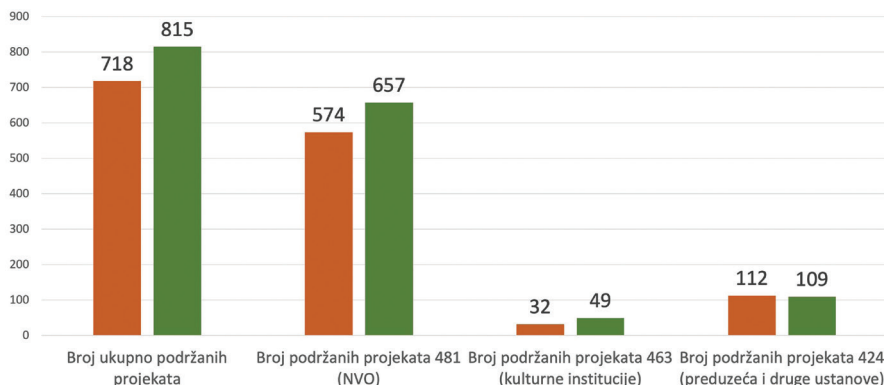
Projekat „Osnaživanje menadžmenta organizacija civilnog društva u kulturi“ Centra za nove ideje iz Obrenovca podržan je sa 2.300.000 dinara, iako ova organizacija nema nijedan projekat iz oblasti kulture, a ni veb stranicu.

ANALIZA REZULTATA KONKURSA GRADSKE UPRAVE ZA KULTURU GRADA NOVOG SADA 2023.

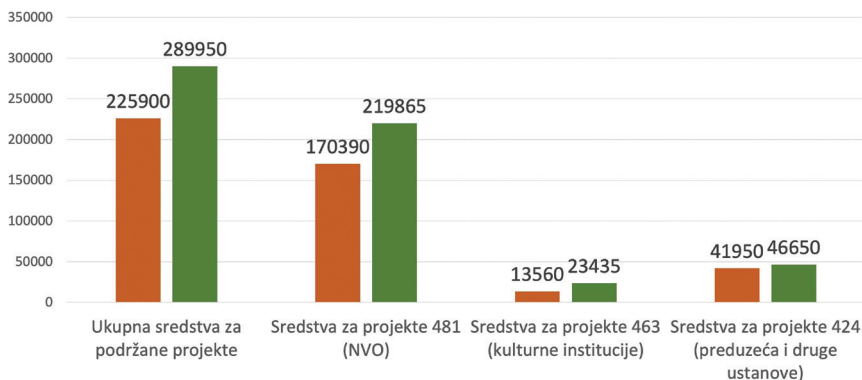
Gradska uprava za kulturu Novog Sada je kroz sve raspisane konkurse podržala ukupno 815 projekata sa iznosom od 289.950.000 dinara, od čega je 219.865.000 dinara (oko 75%) dodeljeno nevladinim organizacijama.

Ono što je posebno značajno jeste da Novi Sad svake godine podržava tekuće troškove 27 udruženja građana

Grafikon 8 – Broj podržanih projekata na konkursu Sekretarijata za kulturu Novog Sada u 2022. i 2023. godini

Grafikon 9 – Sredstva za podržane projekte na konkursu Sekretarijata za kulturu Novog Sada u 2022. i 2023. godini (u hiljadama dinara)

(dodeljuje im institucionalne grantove), na osnovu člana 77. Zakona o kulturi (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 72/09, 13/16, 30/16-ispr. 6/20, 47/21 i 78/21) i člana 6. stav 3. Odluke o načinu, merilima i kriterijumima za sufinansiranje tekućih rashoda i izdataka udruženja u kulturi koja svojim radom doprinose razvoju kulture Grada Novog Sada (Službeni list Grada Novog Sada, broj 81/16). Ove godine, ti troškovi iznose 6 miliona dinara ili oko 50.000 €. Naše višegodišnje zahteve da se nešto slično uradi za međunarodno priznate organizacije u civilnom sektoru u kulturi Srbije, Ministarstvo kulture i Sekretarijat za kulturu Beograda stalno odbijaju tvrdeći da to nije moguće po zakonu (što očigledno nije tačno).

Nažalost, i na konkursu Sekretarijata za kulturu Novog Sada značajna sredstva su dodeljena sumnjivim projektima: ukupno 27.700.000 dinara (28 podržanih projekata). Reč je o organizacijama koje nemaju objavljen finansijski izveštaj za 2022. i/ili 2021. godinu na sajtu APR-a, koje su osnovane nedugo pre objavljivanja samog konkursa (u novembru/decembru 2022. godine ili u januaru 2023), te koje su za svoje projekte dobile značajno veći iznos u

poređenju sa drugim organizacijama. Takođe, deo sredstava dodeljen je, na primer, organizacijama koje se bave folklorom – tako je udruženje „Veliko kolo“ iz Veternika za tri projekta na konkursu iz oblasti savremenog stvaralaštva dobilo 3.500.000 dinara.

STRUKTURALNI PROBLEMI

Pored nedostataka ovogodišnjeg konkursa, u kulturnom polju u Srbiji je prisutan niz strukturalnih problema, na koje već godinama ukazujemo.

Budžet za kulturu Republike Srbije je procentualno izuzetno mali i – mereno po glavi stanovnika kao i procentualno – najmanji u regionu. Nasuprot trendu malog rasta u prethodnim godinama, ove godine je smanjen na 0,67% ukupnog budžeta.

Ogroman deo budžeta Ministarstva kulture se izdvaja za rad 26 republičkih ustanova kulture (ove godine 63,34%), a veoma mali za konkurs za savremenu kulturnu produkciju (3,26%) i međunarodnu saradnju (3,15%)

Mizeran deo budžeta Ministarstva kulture (1,68%) dodeljuje se, preko konkursa za finansiranje i sufinansiranje projekata u oblasti savremenog stvaralaštva, za rad više od 2.000 organizacija civilnog sektora u kulturi i još oko 1.000 kulturno-umetničkih društava.

Poseban problem na koji već duže ukazujemo jeste kalendar raspisivanja konkursa, koji onemogućava rad čitavog sektora kulture u prvoj polovini godine, jer se konkurs za programe raspisuje početkom februara tekuće godine (za programe te iste godine), dok se rezultati konkursa

objavljaju krajem maja tekuće godine. Time se u potpunosti blokira rad i onemogućava realizacija programa u prvoj polovini godine.

Ozbiljan strukturalni problem predstavlja dodeljivane sredstava mimo konkursa na osnovu diskrecionog prava ministra kulture. U odgovoru Ministarstva kulture na zahtev da se ovaj fond ukine, navedeno je da to nije moguće, jer se radi o sredstvima koja se dodeljuju „izuzetno važnim projektima“ koje „nije bilo moguće unapred planirati“ i „za hitne intervencije i radove koji se mogu pojaviti tokom godine usled nepredviđenih okolnosti, elementarnih nepogoda i slično“. Kada smo dobili podatke o dodeljenim sredstvima na osnovu diskrecionog prava, pokazalo se da ništa od ovoga nije tačno, već da se radi o paralelnom „konkursu bez konkursa“, na kome je u 2022. godini, samo u oblasti savremenog stvaralaštva, podržano 111 projekata u iznosu od 130 miliona dinara.

Ogromna sredstva se već godinama na svim analiziranim konkursima dodeljuju „sumnjivim“ projektima. Radi se o projektima: 1) fantomskih organizacija za koje niko od ljudi koji rade u kulturnom sektoru ne zna, organizacija koje nisu registrovane u APR-u, nemaju finansijske izveštaje za prethodnu godinu ili nemaju prethodnih aktivnosti; 2) organizacija koje imaju prethodne aktivnosti, ali se ne bave kulturom (nego trgovinom, biznisom, poljoprivredom...); 3) organizacija koje su osnovane neposredno pred konkurs; 4) organizacija čiji su računi u blokadi; 5) organizacija koje nisu registrovane u Pokrajini Vojvodini ili gradu gde se raspisuje konkurs, a dobili su podršku na konkursu. Samo na konkursima 2022. i 2023. godine, podržano je 214 projekata ovakvih organizacija sa 229,5 miliona dinara.

Višegodišnja analiza konkursa ukazala nam je i na

postojanje „predatorskih“ organizacija, čiji projekti već godinama dobijaju ogroman deo budžeta na svim konkursima, ostavljajući za ostale samo mrvice. Najizrazitiji primer je Beogradski festival igre, koji je na konkursu Ministarstva kulture 2023. godine dobio 9 miliona dinara, a 2022. godine 12 miliona dinara (u oba slučaja četvrtinu ukupnog budžeta ovog konkursa); na konkursu Sekretarijata za kulturu Beograda 6 miliona dinara, a 2022. godine 4 miliona dinara (trećinu ukupnog budžeta konkursa); i na konkursu Pokrajinskog sekretarijata za kulturu 3 miliona dinara 2023. godine i 2 miliona dinara 2022. godine (što je drugi najveći grant na konkursu). Slično je i u slučaju preduzeća Zillion film d.o.o. Lazara Ristovskog. Oni su na konkursu Pokrajinskog sekretarijata za kulturu Vojvodine dobili podršku za dva filmska projekta: dugometražni igrani film „Ribar i bale-rina“ (11 miliona dinara, najveći pojedinačni iznos na celom konkursu Pokrajinskog sekretarijata za kulturu) i filmski festival u Ravnom selu (4,5 miliona dinara), dok je jubilarni 30. Festival evropskog filma na Paliću podržan sa 4 miliona dinara. Zillion film d.o.o. je i na prošlogodišnjem konkursu Pokrajinskog sekretarijata za kulturu dobio 15,5 miliona dinara – 11 miliona dinara za dugometražni igrani film „Saučesnici“ i 4,5 miliona dinara za filmski festival u Ravnom selu.

Konkursi za finansiranje i sufinansiranje projekata u oblasti kulture mogli bi da budu, kroz formu pozitivne diskriminacije, važan instrument usmeren na decentralizaciju kulture. Nažalost, oni deluju u pravcu dalje centralizacije. Na ovogodišnjem konkursu Ministarstva kulture više od 40% projekata (449) i skoro polovinu ukupnih sredstava dobile su organizacije iz Beograda. Slično tome, na konkursu Pokrajinskog sekretarijata, od 556 projekata, 273 projekta dobile su organizacije iz Južnobačkog okruga (Novog Sada), kao i više od polovine ukupnih sredstava (56,23%).

I na kraju, ali ne i najmanje važan strukturalni problem jeste nepostojanje grantova za tekuće troškove (tzv. „hladni pogon“) organizacija civilnog društva u kulturi, uprkos višegodišnjim zahtevima da se otpočne sa tom praksom, koja je prisutna svuda u regionu jugoistočne Evrope. Od Ministarstva kulture i Sekretarijata za kulturu Beograda redovno smo dobijali odgovore da to nije zakonski moguće. Međutim, to nije tačno, jer Novi Sad već godinama unazad na ovaj način pomaže rad udruženja građana u oblasti kulture, na osnovu člana 77. Zakona o kulturi (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 72/09, 13/16, 30/16-ispr. 6/20, 47/21 i 78/21).

PODOBNA SREDOVA ZA PROJANE POKRETE NA KONKURSIŠKI JAVNOUČINI 2022

UMETNIK
JE
DRUŠTVENI
DELATNIK
UMETNOST
=
BORBA

ETNIČKI
JE DRU
VENIRAO

! Ne hemo
obmane!

! Ho hemo
istinu!

MAJA TOJKOVICH
MINISTARKA
KULTURE I HERITIZMA

MAJA
K...

Rezultate konkursa analizirala **Radna grupa za analizu javnih konkursa u kulturi**: Predrag Cvetičanin i Miloš Jovanović (CESK), Luka Knežević Strika (Jednostavno rečeno), Vladimir Đurić (UA - Umetnička Asocijacija Zrenjanin), Maja Čurčić (Art Aparat), Irena Čučković (Asocijacija Kulturanova), Sanja Radulović, Marijana Cvetković (Stanica Servis za savremeni ples), Dušan Vulić (Pozorište Patos), Dubravka Vujinović (PLAVO pozorište - pozorišna laboratorija), Aleksandra Vušurović i Mara Prohaska Marković (BELDOCS - Međunarodni festival dokumentarnog filma), Nenad Dimitrijević i Kaća Dimitrijević (Fakiri sa juga), Milana Zarić (Studio 6 - Kolektiv za promociju savremene muzike)

Urednik: Predrag Cvetičanin

Izdavač: Asocijacija Nezavisna kulturna scena Srbije

Prelom i dizajn: Mirjana Dragosavljević

Fotografije: Irena Čučković

Štamparija: Standard 2

Tiraž: 300

Beograd, 2023.

NKSS
NEZAVISNA
KULTURNA SCENA
SRBIJE

CESK

Centar za
empirijske studije kulture
jugoistočne Evrope

EUROPEAN
ENDOWMENT
FOR
DEMOCRACY

FONDACIJA ZA
OTVORENO DRUŠTVO
SRBIJA

OKO
otvoreno
o konkursima

